

"שלם" או "שבור" ?

עיון בפרשת השבוע על פי ה"כלי יקר"

1. שלמות כ"ה, י-כ"ד; כ"ז, א'; ל', א'-ב'

(י) וְעָשׂוּ אֶרֶון עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם וְנֹצֵצִי אָרְכוֹ וְאֹמֶה וְנֹצֵצִי רֹזָבוֹ וְאֹמֶה וְנֹצֵצִי קָמָתוֹ: ... (כג) וְעָשִׂיתָ שְׁלֹחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם אָרְכוֹ וְאֹמֶה רֹזָבוֹ וְאֹמֶה וְנֹצֵצִי קָמָתוֹ: ... (א) וְעָשִׂיתָ אֶת הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים וְזָמַשׁ אֲמֹת אֶרֶךְ וְזָמַשׁ אֲמֹת רֹזָב וְרֹבֹעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁלְשׁ אֲמֹת קָמָתוֹ: ... (א) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטָר קְטָרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: (ב) אֹמֶה אָרְכוֹ וְאֹמֶה רֹזָבוֹ רֹבֹעַ יִהְיֶה וְאֲמֹתַיִם קָמָתוֹ מִבְּנֵי קָרְנָתָיו:

2. יומא ע"ב, ב'

אמר רבי יוחנן שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן של מזבח זכה אהרן ונטלו של שלחן זכה דוד ונטלו של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבא ויקח.

3. כלי יקר שמות כ"ה, י'

והבט ימין וראה כי ג' כלים אלו היו חלוקים במדות האמות כי הארון היו כל אמותיו שבורות והמזבח היו כל אמותיו שלמות והשלחן היו מקצתן שבורות ומקצתן שלמות הלא דבר הוא:

והקרוב אלי לומר בזה, לפי שאמרו החכמים, במעלות, הבט למעלה ממך כי עיני ידמה בנפשו כי הוא חסר מן שלימות ולא הגיע למדרגת חבירו ויבא להתקנאות בו ויוסף על שלמות חכמתו כי קנאת סופרים תרבה חכמה. אבל בעיני העה"ז, דהיינו כל הצלחות הגופניות כעושר וכבוד יסתכל במי שהוא למטה ממנו ובסבה זו ישמח בחלקו בראותו כי יש לו רב יותר מן הרבה אנשים. ... וע"כ היו כל אמות הארון שבורות להורות שכל אדם ידמה בנפשו כאילו הוא חסר מן שלימות החכמה וצריך למדוד עדיין למלאות חסרונו כי כל אמה חסירה מורה על דבר חסר הצריך שימלאו חסרונו כך עיקר החכמה מאין תמצא (איוב כח יב) ממי שחושב את עצמו לאין וחסר אבל לא במי שהוא חכם בעיניו הטועה בעצמו לאמר שכבר הגיע אל תכליתה כי איזהו חכם הלומד מכל אדם (אבות ד א) החושב שהוא חסר מן החכמה והוא צריך עוד להתלמד, וכן בידיעת מציאת השי" אמרו (בחינת עולם יג מה) תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך, וע"כ היו כל אמות הארון שבורות באורך וקומה ורוחב כנגד ג' דברים העומדים כנגד

משיגי החכמות והם, קוצר דעת המשיג, ועומק המושג, ואורך ההצעות, כי הקומה היינו העומק כי עמוק הדבר מי ימצאנו והוא עומק המושג, והרוחב עומד כנגד קוצר דעת המשיג, והאורך היינו אורך ההצעות. וכמ"ש (איוב יא ח) עמוקה משאול מה תדע וכתוב (שם יא ט) ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים:

אבל השלחן המרמז לבתר מלכות, ולכל הצלחות האנושיות אשר ישראל זוכין להם משלחן גבוה, היו אמותיו קצתם שלמות כי כל משכיל ישמח בחלקו וידמה בנפשו כאלו יש לו כל ואינו חסר לנפשו מאומה שכן יעקב אמר יש לי כל (בראשית לג יא) אמנם קצתם היו שבורות להורות שלא ישלים האדם תאוותו מכל וכל ולא יתן אל החומר כל אות נפשו אלא צריך שישבור תאוותו כי מטעם זה נזכר לשון שבירה אצל הלחם כמ"ש (שם מג ב) שברו לנו מעט אוכל. וכתוב (ויקרא כו כו) בשברי לכם מטה לחם. ... אבל מזבח הקטורת היו כל אמותיו שלמים וכן מזבח העולה כי ענין שניהם להטלים את האדם החסר מצד מעשיו כי כל הבא לכפר על האדם משלים חסרונו, כי מזבח העולה מכפר על גוף החוטא ע"י הקרבת גופות של הבעלי חיים ומזבח הקטורת מכפר על הנשמה ורוח אלהים העולה היא למעלה כעשן הקטורת וע"כ היו כל אמות ההם שלמות.

4. כלי יקר שמות כ"ה, כ"ג

ע"כ היו אמות השלחן שלמות לארכה ולרחבה אך במדת הקומה כתיב ואמה וחצי קומתו, רמז שלא יגבה לבו ולא ירום לבבו למעלה בעבור עושרו כי האמה השבורה בקומה רמז שיהיה לו לב נשבר על כל פנים ולא יתקומם בעבור כי רב חילו:

ורמז עוד שהאוכל משלחן גבוה, לא ימלא רסן בטנו ותאוותו אלא ישובר תאוותו ולא ישלים אל החומר כל מאויו כי הצדיק אינו אוכל כי אם לשובע נפשו והמותר יחרים ומטעם זה נזכר לשון שבירה אצל הלחם ... וזה טוב לאדם הן מצד הרפואה שלא ימלא האצטומכא מאכל כאשר יוכל שאת כי דבר זה מזיק אל העיכול אלא יחסר כמו שלישי מכדי שביעה וזה יסוד לכל בריאות האדם הן מצד מצות ה' כי אין טוב לאדם כי אם למעט בכל היכולת בתענוגות בני האדם כדי שלא ימשך

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של מכון מאיר בכתובת: www.meiriv.co.il

אחריהם ויתבטל מעסק התורה כי כך דרכה של תורה פת במלח תאכל (אבות ו ד):

5. כלי יקר שמות ל', א'

כפי הנראה שב' מזבחות אלו נערכו שניהם לכפר על הנפש החוטאת כי מזבח הנחושת, בא לכפר על חלקי החומר והגוף הנגוף באבן החטא, ועליו מקריבים הבעלי חיים הבאים תמורתו ... וכן הבהמות הנקריבים דומים אל נפש הבהמית שבאדם נפש תמורת נפש ... אבל מ"מ גם הנשמה צריכה כפרה, אחרי אשר הוטמאה בגוף הנגוף הזה ... ע"כ צוה אל חי לעשות מזבח הקטרת, המעלה עשן וריח ניחוח לה' לכפר על רוח בני האדם העולה היא למעלה כעשן הקטורת והיא גם היא מקוטרת מור ולבונה (שיר ג ו) של מעשים טובים.

6. עין אי"ה ברכות א', ה', נ'

יסוד עבודת ה' הטהורה היא מטבעת באדם החפץ הפנימי להיות תמיד הולך ומשתלם ולהכיר באמת שתכלית ההצלחה היא רק בהיות האדם תמיד קשור בחפץ של הוספת שלימות. כי הלא תכלית החיים היא קרבת אלוהות והוא ית' אין סוג לשלמותו, ע"כ כל מעלת האדם הוא שבכל עת יוסיף מעלה בקרבתו אל השם ית', וזאת השאיפה שאין לה תכלית ולעולם לא יוכל האדם לומר בזה ד.י. כי כל מעלה שיעלה בהשלימות האמיתי תעוררהו לדעת איך לקנות עוד כמה מעלות הסמוכות לה. ומתוך השאיפה של עבודת ד' יכיר שאין תכלית ההצלחה להאדם לומר שהשיג כל השלמות הראויה לו להשיגה כ"א שהוא תמיד שוקק להוסיף שלימות. ... אבל כדי שיהי' טבוע באדם חשק בקשת הוספת מעלה, שם השם ית' בטבע נפש האדם שאל יסתפק בשום קנין ואפי' בקנינים המדומים עינו לא תשבוע עושר, וכל מה שיתרבה עשרו יתרבו מחסריו ומזה יהי' נח להשכיל שימצא את כל תעודתו רק בתשוקה של הוספת יתרון ומעלה.

7. אורות התורה י"א, ב'

האדם הישר צריך להאמין בחייו. כלומר שיאמין בחיי עצמו והרגשותיו ההולכות בדרך ישרה מיסוד נפשו, שהם טובים וישרים ושהם מוליכים בדרך ישרה. ... אבל המעמד התמידי צריך להיות הבטחון הנפשי. האיש הישראלי מחויב להאמין, שנשמה אלהית שרויה בקרבן.